İstatistik Adı	Reel Efektif Döviz Kuru

Veri: Kapsam, Dönemsellik ve Zamanlılık

Kapsam karakteristikleri

Çalışmanın amacı: Nominal döviz kurlarının ülkeler arası nisbi fiyat farklarını göstermemesi nedeniyle, Reel Efektif Döviz Kuru, Türk Lirası (TL)'nin reel düzeyinin göstergesi olarak hesaplanmaktadır.

Verinin tanımı: Nominal efektif döviz kuru (NEK), Türkiye'nin dış ticaretinde önemli paya sahip ülkelerin para birimlerinden oluşan sepete göre, Türk Lirası (TL)'nın ağırlıklı ortalama değeridir. Ağırlıklar ikili ticaret akımları kullanılarak belirlenmektedir. Reel efektif döviz kuru (REK) ise NEK'deki nispi fiyat etkileri arındırılarak elde edilmektedir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından hesaplanan reel efektif döviz kuru endeksleri ülkemiz fiyat düzeyinin dış ticaret yaptığımız ülkelerin fiyat düzeylerine oranının ağırlıklı geometrik ortalaması alınarak hesaplanmaktadır.

İstatistiksel kavramlar ve tanımlar:

Ağırlık: Ülkelerin karşılıklı ticaret akımları kullanılarak REK sepetindeki her bir ülke için hesaplanan oranı ifade eder.

TÜFE REK: Reel Efektif Döviz Kurunun TÜFE deflatörü ile hesaplanması sonucu elde edilen endeksi ifade eder.

Yi-ÜFE REK: Reel Efektif Döviz Kurunun Yi-ÜFE deflatörü ile hesaplanması sonucu elde edilen endeksi ifade eder.

BİM REK: Reel Efektif Döviz Kurunun Birim İş Gücü Maliyeti (BİM) deflatörü ile hesaplanması sonucu elde edilen endeksi ifade eder.

Sınıflamalar: Uluslararası kuruluşlar (BIS, ECB ve IMF) tarafından hesaplanan reel efektif döviz kuru metodolojisine uygun sınıflama geçerlidir.

Hedef kitle: TCMB ve kamuoyudur.

Coğrafi kapsam: Tüm Türkiye'dir.

Coğrafi düzey: Yoktur.

Sektörel kapsam: Yoktur.

Zaman kapsamı: Veriler, 1994 yılı Ocak ayından başlamakta olup aylık açıklanan endeks şeklindedir.

Diğer kapsam: Yoktur.

Kapsamdaki sınırlılıklar: Yoktur.

İstatistiksel birim: Raporlama yapan birimdir.

	Temel dönem/yıl: 2025. **Referans dönemi:** Bir önceki ay (TÜFE Bazlı REK ve Yi-ÜFE Bazlı REK) /Bir önceki yıl (BİM Bazlı REK). **Ölçü birimi:** **Değişken/Gösterge** — **Ölçü Birimi** **Tüm Değişkenler** — Endeks
Dönemsellik	**Verinin toplama sıklığı:** TÜFE Bazlı REK: Aylık Yi-ÜFE Bazlı REK: Aylık BİM Bazlı REK: Yıllık **Verinin yayımlama sıklığı:** TÜFE Bazlı REK: Aylık Yi-ÜFE Bazlı REK: Aylık BİM Bazlı REK: Yıllık
Zamanlılık	**Yayımlanan her veri için ortalama üretim süresi** **İlk sonuçların yayımlandığı tarih ile referans döneminin son tarihi arasındaki fark (gün):** 4 **Nihai sonuçların yayımlandığı tarih ile referans döneminin son tarihi arasındaki fark (gün):** 4

Kamuoyunun Bilgiye Erişimi

Yayımlama takviminin önceden duyurulması	**Veriye ilişkin yayımlama takvimi:** Yayımlama takvimi kamuoyuna önceden duyurulmaktadır. Her yılın ilk işgünü internet sitemizde yayımlanmaktadır. **Veri yayımlama takviminin internet adresi:** Veri Yayımlama Takvimi **Veri dağıtım politikası:** Her ayın internet sayfasında yayını gerçekleştikten sonra bankamızın veri dağıtım sistemine üye kişi, kurum ve kuruluşlara ilgili tablonun yayımlandığına dair bilgi verilmektedir.
Eş zamanlı yayımlama	**Tüm kullanıcılar ile aynı anda paylaşılıp paylaşılmadığı:** Paylaşılıyor. **Basın veya diğer belirli kullanıcılar ile özel anlaşmalar kapsamında verinin önceden paylaşılıp paylaşılmadığı:** Hayır

Bütünlük

Resmi istatistiklerin üretilmesine ilişkin	**İstatistiklerin toplanması, işlenmesi ve dağıtımına ilişkin sorumluluk:** TCMB Veri Yönetişimi ve İstatistik Genel Müdürlüğü, Ödemeler Dengesi Müdürlüğü sorumludur. **Veri üreten kuruluşlar ile veri paylaşımı ve koordinasyon:** Yoktur.

şartlar, koşullar ve gizlilik	**Bireysel cevaplayıcılara ait verinin gizliliği:** Söz konusu veriler, 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 25 Nisan 2001 tarih ve 4651 sayılı Kanunla değiştirilen 43.maddesinin 5.fıkrasında yer alan "...Banka, toplanan istatistikî bilgilerden kişisel ve özel nitelikte olanları yayımlayamaz, açıklayamaz, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu dışında resmi veya özel herhangi bir makama veremez. Bu bilgiler istatistiki amaçlar dışında ve ispat aracı olarak kullanılamaz" hükmü gereğince "gizlilik ilkesi" çerçevesinde değerlendirilecek ve üçüncü kişilere açıklanmayacaktır." **İstatistik üretiminde çalışanlar, olanaklar, finansman:** Toplamda 4 kişi çalışıyor olup, çalışanların hepsi üniversite/yüksek lisans mezunudur. Bilişim kaynakları açısından bir sorun bulunmamaktadır. Tablo hazırlama sürecinde herhangi bir teknik sorunla karşılaşıldığında Bankamız Bilgi İşlem birimi tarafından gerekli teknik destek sağlanmaktadır. **Kullanıcı ihtiyaçlarının izlenmesi:** Yılda bir kez olmak üzere web ortamında "İstatistik Kullanıcı Anketi TCMB Uygulaması" çalışması yapılmaktadır. **Kalite politikası:** Verilerin uluslararası standartlarla tam uyumlu yayımlanması; zamanlılık ve tutarlılık açısından öncü ülkelerden biri olmak. **Kalitenin izlenmesi:** Verilerin kalitesine ilişkin bir sorun bulunmamaktadır. Dolayısıyla, bu konuda planlanan herhangi bir girişim bulunmamaktadır. Veriler Merkez Bankası Elektronik Veri Dağıtımı Sistemi (EVDS)'ne aktarılmakta ve kullanıcılar ile paylaşımı sağlanmaktadır. **İstatistiklerin yansızlığı:** S&P Global, EUROSTAT, OECD, TÜİK ve TCMB'den alınan istatistikler doğrudan tablolara yansıtılmaktadır. İstatistikler yansızdır. **Veri kaynakları:** S&P Global, EUROSTAT, TÜİK ve TCMB'den alınan istatistikler. **Yöntem:** S&P Global veri tabanından sağlanan TÜFE ve ÜFE verileri ile OECD ve S&P Global'dan sağlanan BİM verilerinden yayın dönemine kadar olan eksik veriler, bir önceki yılın aynı dönemindeki değişim yansıtılarak tahmin edilmektedir. **Dağıtım şekilleri:** Tablolar, excel ve pdf olarak web sitemizde yayımlanmaktadır. **İstatistiklerin hatalı yorumlanması ve yanlış kullanımına ilişkin görüş belirtme/tekzip**: Veriler yayımlandıktan sonra yayım organlarında hatalı kullanımı önlemeye yönelik düzenli bir takip yapılmaktadır. **İstatistiksel veri toplama, işleme ve dağıtımdaki şartlar ve koşulların açıklanması:** Önceden duyurulan yayım takvimine uygun olarak verilerin zamanında yayımlanması. **Mevsimsel düzeltme:** Veriler, mevsimsellik içermemekte olup, mevsimsel düzeltme yapılmamaktadır. **İstatistiğin toplanması, işlenmesi ve dağıtılması süreçlerinde bağlayıcı olan mevzuat:** • 1211 Sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu (25.4.2001 tarih, 4651 sayılı Kanun ile değiştirilen şekli) Madde 43 Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar
Yayımlanmadan önce veriye devlet birimlerinin içeriden erişimi	Yoktur.

İstatistiklerin yorumlanarak yayımlanması	Yorum yapılmadan yayımlanmaktadır.
Yenileme ve yöntemdeki büyük değişikliklerin önceden bildirimi	**Revizyon takvimi:** Reel Efektif Döviz Kuru endekslerinde başlangıç yılı olan 1994'ten tibaren revizyon olabilmektedir. Bu durumun sebebi veri kaynaklarında olabilecek güncellemelerdir. **İlk verinin ve revize edilmiş verinin tanımlanması:** Yayımlanan istatistikler verinin en güncel halini içermektedir. **Metodoloji, veri kaynağı ve istatistiksel tekniklere ilişkin büyük değişikliklerin önceden duyurulup duyurulmadığı:** Şu ana kadar büyük bir değişiklik olmamakla beraber, tablolarda veya metodolojide gerçekleşecek değişiklikler önceden duyurulur.

Kalite

İstatistiklerin hazırlanmasında kullanılan yöntem ve kaynaklara ait dokümantasyonun yayımlanması	İstatistiklerin hazırlanmasında kullanılan yöntem ve kaynaklara ilişkin açıklamalar bu metaveri dokümanında yer almaktadır.
Bileşen detayının, ilgili veri ile uyumlaştırmanın, kabul edilebilirliğinin güvencesini sağlayan ve istatistiksel çapraz sorguları destekleyen istatistiksel çerçevenin yayımlanması	**Verinin içsel tutarlılığı:** İstatistikler veri seti içerisinde birbiriyle tutarlıdır. **Verinin zamansal tutarlılığı:** Karşılaştırılabilir zaman serileri, 1994 yılı Ocak ayından başlamaktadır. Söz konusu istatistiklerde seri kırılmaları mevcut değildir. **Verinin sektörler arası ve alanlar arası tutarlılığı:** Seçilen deflatör ve nominal kur gerçekleşmeleri ile uyumludur.

Notlar

Metaverinin son güncellenme tarihi	04/02/2026

Ek

TÜRKİYE CUMHURİYET MERKEZ BANKASI

“Reel Efektif Döviz Kuru Endeksleri"ne İlişkin Yöntemsel Açıklama

Veri Yönetişimi ve İstatistik Genel Müdürlüğü

Ödemeler Dengesi Müdürlüğü

Yöntemsel Açıklama[1]

Nominal efektif döviz kuru (NEK), Türkiye'nin dış ticaretinde önemli paya sahip ülkelerin para birimlerinden oluşan sepete göre, Türk Lirası (TL)'nın ağırlıklı ortalama değeridir. Ağırlıklar ikili ticaret akımları kullanılarak belirlenmektedir. Reel efektif döviz kuru (REK) ise NEK'deki nispi fiyat etkileri arındırılarak elde edilmektedir.
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından hesaplanan reel efektif döviz kuru endeksleri ülkemiz fiyat düzeyinin dış ticaret yaptığımız ülkelerin fiyat düzeylerine oranının ağırlıklı geometrik ortalaması alınarak hesaplanmaktadır. Bu yöntem aşağıdaki matematiksel formül ile ifade edilebilir.

$$REK = \prod_{i=1}^{N} \left[\frac{P_{TUR}}{P_i * e_{i,TUR}} \right]^{w_i}$$

Denklemde yer alan w_i "i" ülkesinin Türkiye'nin REK endeksindeki ağırlığını, P_{TUR} Türkiye'nin fiyat endeksini, P_i "i" ülkesinin fiyat endeksini, $e_{i,TUR}$ "i" ülkesinin parasının TL cinsinden kur değerini ve N ülke sayısını göstermektedir.

Denklemde reel efektif kurun artışı TL'nin reel olarak değer kazandığını, diğer bir anlatımla Türk mallarının yabancı mallar cinsinden fiyatının arttığını göstermektedir.

TCMB tarafından hesaplanan reel efektif kur endekslerinde Avrupa Merkez Bankası (European Central Bank - ECB) ve Uluslararası Ödemeler Bankası (Bank for International Settlements – BIS) tarafından izlenen yöntem benimsenmiş olup, 60 ülke kapsanarak 1994-1996, 1997-1999, 2000-2002, 2003-2005, 2006-2008, 2009-2011, 2012-2014, 2015-2017, 2018-2020 ve 2021-2023 dönemleri ticaret verileri kullanılmış, her bir dönem için hesaplanan ülke ağırlıkları kullanılarak oluşturulan endeksler aşağıda yer alan zincir endeks formülü ile birleştirilmiştir.

$$REK_t = REK_{t-1} \prod_{i=1}^{N} \left[\frac{\frac{P_{t,TUR}}{P_{t,i} * e_{t,i,TUR}}}{\frac{P_{t-1,TUR}}{P_{t-1,i} * e_{t-1,i,TUR}}} \right]^{w_{t,i}}$$

(t: cari ay, t-1: bir önceki ay, $w_{t,i}$: i ülkesinin cari aydaki ağırlığı, REK_{t-1}: bir önceki aya ilişkin reel kur endeksi)

TÜFE ve ÜFE bazlı endekslere ek olarak Birim İş Gücü Maliyeti (BİM) bazlı reel efektif döviz kuru endeksi türetilmiş, ayrıca TÜFE ve BİM bazlı reel efektif döviz kuru endeksleri, ülke ağırlıkları hesaplamalarına dahil edilen gelişmiş ve gelişmekte olan ülke grupları için ayrı ayrı hesaplanmıştır.[2] Farklı REK hesaplamalarında ülke sayısı, veri kısıtına bağlı

[1] Detaylı bilgi için bakınız: Kocakale, Y., Toprak, H.H. 2015. Türkiye'nin Reel Efektif Döviz Kuru Endekslerinin Güncellenmesi. TCMB Ekonomi Notları No. 15/06.

[2] Ülkelerin gelişmişlik düzeylerine göre gruplanmasında 2014 Birleşmiş Milletler sınıflaması kullanılmıştır. Gelişmiş ülkeler: ABD, Almanya, Avustralya, Avusturya, Belçika, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Japonya, Kanada, Malta, Kore, Norveç, Portekiz, Singapur, Slovakya, Slovenya, Yunanistan.

olarak değişmiştir. TÜFE bazlı REK endeksinin hesaplanmasında 58, ÜFE'ye ve BİM'e dayalı REK endekslerinin oluşturulmasında ise sırasıyla 49 ve 35 ülkenin ağırlıkları kullanılmıştır. Yeni seriler, 1994 yılından itibaren yayımlanmaya başlanmış, baz yılı olarak 2025 yılı seçilmiştir.

Veri kaynakları ise aşağıdaki gibidir:

- TÜFE ve ÜFE fiyat endeksleri
    - TCMB, Elektronik Veri Dağıtım Sistemi (TCMB EVDS)
    - Uluslararası Para Fonu, Uluslararası Finansal İstatistikler (IMF IFS)
- Döviz kuru verileri (aylık ortalama döviz alış kurları)
    - TCMB EVDS
    - IMF IFS (Çek Cumhuriyeti, Polonya, Slovakya, Macaristan, Bulgaristan, Romanya, Malezya, Rusya, Kazakistan, Ukrayna, Azerbaycan, Tayland, Çin, Endonezya, Mısır, Hindistan, Brezilya, Ürdün ve Slovenya için Nisan 2009 tarihinden itibaren EVDS, öncesi için IMF IFS veri tabanları kullanılmış ve alınan dolar kuru TL'ye çevrilmiştir.)
    - İran riyali serbest piyasa verileri (https://english.tgju.org)
- Birim İşgücü Maliyeti[3]
    - S&P Global ve Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD)
- İkili Ticaret Verileri (SITC 5-8)
    - UN Comtrade
- GSYİH ve İmalat Sanayi Üretimi
    - Birleşmiş Milletler, "Milli Gelir Hesapları Temel Büyüklükler"

Gelişmekte olan ülkeler ise: Arjantin, Azerbaycan, BAE, Brezilya, Bulgaristan, Cezayir, Çin, Endonezya, Fas, Güney Afrika, Hırvatistan, Hindistan, Irak, İran, Katar, Kazakistan, Kolombiya, Libya, Macaristan, Malezya, Meksika, Mısır, Polonya, Romanya, Rusya, Sırbistan, Suudi Arabistan, Şili, Tayland, Ürdün, Ukrayna ve Vietnam.

[3] Türkiye'nin Nominal Birim İş Gücü Endeks verisi 2003-2006 arası için OECD veri tabanından kullanılmıştır. 2007 yılından itibaren söz konusu endeks verilerinin hesaplamasında, TÜİK tarafından üç aylık olarak yayımlanan "Sanayi Üretim Endeksi"nin "Çalışılan Saat Endeksi"ne bölünmesi sonucu Saatlik İş Gücü Verim Endeksi elde edilmektedir. Saatlik İş Gücü Verim Endeksinin de TÜİK üç aylık "Saatlik İş Gücü Maliyet Endeksine" bölünmesi ile "Nominal Birim İş Gücü Maliyet Endeksi" elde edilmektedir. Çeyreklik endekslerin ortalaması ile yıllık Türkiye Nominal Birim İş Gücü Maliyet Endeksi (BİM) elde edilmektedir.